

موضوع : آموزش مراقبت از خویشتن به کودکان

آقای دکتر سعیدی. حاج آقای ابراهیمی در جلسه قبل مبحثی را مطرح کردند.

خلاصه مطلب این است که اصل تربیت جنسی جای دیگری است و صرفا با دادن یک سری دانشها و مهارتها نمی‌توان انتظار بالایی داشت. من این را تایید می‌کنم که مسائل مختلفی که خیلی هم دست ما نیست در این دخالت دارد. مثلا ربا یکی از گناہانی است که نتیجه اش فساد است. جامعه گرفتار ربا، فاصله طبقاتی، تیرج یا تظاهر و تفاخر کردن، در این جامعه بدحجابی وسیله ای است برای منتسب شدن فرد به طبقه اقتصادی بالا، به تعبیر آقای ابراهیمی جامعه ای که حکمیانه زندگی می‌کند به این آموزشها نیازی ندارد.

و این واقعیت است ولی برخورد با این جامعه دو سویه است، یکی اینکه بگوییم کاری از ما ساخته نیست. (ما کاری از دستان بر نمی‌آید برویم سراغ کارمان) و یک جهت هم این است که دست از تلاش برداریم. ما می‌دانیم الان زندگی حکمیانه نیست مال حرام هست، (چه محلی از اعراب دارد) یک وقت می‌گوییم (ما زورمان به بحث مال حلال و حرام نمی‌رسد) توان تغییر مبانی اقتصادی جامعه را نداریم ما به خانوادهها یاد می‌دهیم که پوشش شان رادرست کنند، ولی می‌دانیم در جای دیگر هم (خراب است) مشکل داریم. در خانه های هیات امنائی کودکان که چند سال پیش ورود پیدا کردیم تصور بر این بود کار بزرگی انجام دادیم. فکر می‌کردیم باید بچه ها را از خانوادهها جدا کرده و به خانه کودک بیاوریم، الان به این رسیدیم که حرف اسلام درست است. ولو مجبوریم که خانه کودک داشته باشیم ولی اصل این است بچه یتیم یا در خانه پدر و مادر باشد یا بستگان، الان به محض اینکه علامتی به ما برسد که از خانواده بچه ها فردی هست که اگر کمک مالی به آنها برسد می‌شود بچه را برگرداند. هر چند باید خانه کودک داشته باشیم ولی اصل آن است که بچه یتیم درون خانواده باشد و مشخص شد هیچ چیزی جای خانه و خانواده را نگرفته مخصوصا بعد از سن ازدواج و برای دخترها که شاید بهترین همسر را داشته باشند ولی به محض اینکه اختلافی ایجاد شد فکر می‌کند به او با چشم یک یتیم نگاه می‌شود.

اصل بر این نبوده که ما برای پدر و مادرها کلاس بگذاریم بلکه باید در محیط های اسلامی و مساجد با فضای معنوی خود بچه ها (این کشش را داشته باشند) فهم شان افزایش یابد. ما هم وقتی بحث جلوگیری از راههای

انحرافات جنسی مطرح است باید بدانیم قبل از دانش و مهارت جنسی مال حلال است. ما در سی دی آموزشی که آماده شده اولین آموزه را کسب مال حلال عنوان کردیم. واقعیت این است تلاوت سوره نور، دعا کردن، مال حلال و جنبه های معنوی اصل است و اینکه بدانیم کامپیوتر در جایی باشد که محل رفت و آمد پدر و مادر باشد، اینها جنبه های فرعی است.

آقای محمدی. بحث درباره آموزش کودکان در مراقبت از خویشان بود. سئوالاتی مطرح شده ۱- آیا آموزه نبوسیدن و یا در آغوش نگرفتن دختر شش ساله در رساله ها وجود دارد؟ من همه رساله ها را ندیدم ولی مراجع علاوه بر رساله معمولی کتاب عروه الوثقی را حاشیه می‌زنند که این خیلی جامع تر از توضیح المسائل است و بعضی از مسائل کمتر مبتلا به را در رساله ها نمی‌آورند. مرحوم امام در تحریر الوسیله به این مطلب پرداختند. فرمودند احتیاط واجب این است مرد نامحرم دختر بچه شش ساله را در دامن نگیرد. احتیاط واجب یعنی فتوای ایشان است با این تفاوت که مقلد اگر از خود امام بخواهد تقلید کند باید از این کار اجتناب کند و سئوال بعدی بوسیدن دختر شش ساله برای مرد نامحرم جایز نیست. لازم به ذکر اینکه هیچ فقیهی بدون استناد حکمی صادر نمی‌کند چون مستند روایت است و روایت برای مرجع سندش قوی بوده بر آن اساس فتوا صادر شده، همین که احتیاط واجب آورده یا در بحث سندی یا روائی آن یقین زیادی نداشته که احتیاط واجب عنوان شده، چندین روایت هست یکی از امام کاظم علیه السلام بود، امام رضا علیه السلام عکس العمل مشابه دارند و امام صادق علیه السلام روایتی دارند که فرمودند وقتی دختر بچه به سن شش سال رسید هیچ پسر یا نوجوانی حق ندارد او را ببوسد. عبارت روایت غلام است که تا سن بالاتر را هم در بر می‌گیرد. مثلاً در مورد فرزند امام حسین علیه السلام حضرت علی اکبر در خارج فقه آیت ... شبیری زنجانی که عنوان غلام آورده شده، فرمودند پسر بچه هم وقتی به سن ۷ سالگی رسید زن نامحرم حق ندارد او را ببوسد. روایتی که از همه قوی تر است فردی به نام احمد بن نعمان از حضرت امام صادق می‌پرسد نزد من دختر بچه شش ساله ای است که نامحرم می‌باشد آیا می‌توانم او را در دامن بنشانم؟ حضرت فرمود او را در دامن نشان. نکته ای را آقای قربان پور اشاره کردند که از نظر روانشناسی معلم خانم برای پسرهای ۷ سال این خوب است یا نه، اگر اصل را آموزه های دینی بگیریم باید از آموزه های دینی تبیین روانشناسانه داشته باشیم. در ۷ سالگی پسر بچه به مرحله ای از رشد عاطفی و فکری برسد که نیاز به محبت خانم معلم نداشته باشد. در تربیت فرزندان ائمه اگر دقت کنیم می‌بینیم رشد عجیبی داشتند. مانند حضرت رقیه در جریان اسارت نقش داشته در سه سالگی، استثناهایی هم وجود دارد. در مجموع اگر آموزه های دینی را مبنا قرار دهیم باید در تربیت فرزندان تجدید نظر کنیم.

در میان روانشناسان امروز آقای دکتر افروز تبیین روانشناسانه از دین دارد، روانشناسی دینی یعنی همین، یعنی آموزه های دینی اصل باشد. نقد ما در مورد محتوای آموزشی اندام جنسی این بود که این آموزش اندام جنسی به کودکان موجب می شود آنها خاطراتی به ذهن شان برسد و با ذکر فجایی که اتفاق افتاده و انتقال آن به سایرین تولید ترس نماید. آقای دکتر فرمودند در آموزشهای ایمنی این ترسها طبیعی است نهایتا باید کنترل شود. مثلا در بحث ایمنی از زلزله این آموزش ایجاد ترس هم می کند ولی باید تبدیل به مرض نشود.

آقای دکتر سعیدی. در فیلمی که نشان داده شد مشخص گردید که روانشناسان غربی این طور فکر نمی کنند. اگر افراد بخواهند بحث کمربند ایمنی را رعایت کنند باید صحنه سوز ناک و ناراحت کننده ای نشان دهند تا افراد مدتی مکدر شوند ولی همین حال باعث می شود دفعه دیگر کمر بند را ببندند. باید موضوع جدی تلقی شود. ترس نباید مانع از انجام کار شود. هر نوع اندازی نوعی نگرانی در افراد به وجود می آورد.

حجت الاسلام والمسلمین ابراهیمی: نوع تربیت های ما همراه با ترس است. ترس از کمبود آب، ترس از بیماری، آیا این نوع ترس قرآنی است؟ ما همدیگر را می ترسانیم در حالی که نظام تربیتی اسلامی آموزش با محبت است. اینکه مردم را با ترس و وحشت تربیت می کنیم این قرآنی نیست. در داستان حضرت یعقوب ایشان به بچه ها گفت مواظب باشید بچه را گرگ نخورد بعد بچه ها همین بهانه را برای پدر آوردند.

آقای قربانی پور: در قرآن کریم بشیر بیشتر از نذیر آمده و به نوعی در مهارتهای زندگیاید افعال مثبت را به افراد القا کنیم و از افعال منفی کمتراستفاده کنیم.

آقای محمدی: در روایات داریم که گروهی خداوند را به خاطر ترس از جهنم عبادت می کنند که عبادت بندگان است، گروهی به خاطر شوق بهشت خداوند را عبادت می کنند که این عبادت تجار است ولی عده ای خداوند را نه به خاطر ترس از آتش و نه شوق بهشت عبادت می کنند که این عبادت احرار است. اگر انسانها به این مقام برسند خیلی عالی است. گروهی از علما به دیدن حضرت امام آمدند، امام فرمود من تا به حال دو رکعت نماز برای خدا نخواندم اگر در حال حاضر من مطمئن شوم به بهشت می روم نماز نمی خوانم.

آقای دکتر سعیدی. آقای ابراهیمی نظرشان این است ما فقط قوانین را بگوییم. مثلا بگوییم در این ساعت شب بیرون نروید ولی علتش را نمی گوییم. اما وقتی می گوئید آگاهی داده شود یعنی چه، آگاهی از خطر؟

آقای قربانی پور: در مسائل جنسی ما مشابه پزشک عمل کنیم که بعد از معاینه دارو تجویز می کند. پزشک به بیمار تا یک ماه دارو داده و می گوید بعد از یک ماه مجدد مراجعه کنید.

آقای محمدی: یک کار پژوهشی انجام شده که چند هزار آیه در زمینه مباحث انذار، ترس از قیامت و جهنم وجود دارد و چند هزار آیه هم در باره تبشیر و نعمتهای الهی داریم.

حجت الاسلام والمسلمین ابراهیمی: در آیات هر جا عبارت تقوا آمده این را بهمعنای ترس از خدا معنا کردند در صورتی که معنای تقوا این نیست. اگر برای واژه های قرآن ترجمه درستی نداشته باشیم نتیجه اش این می شود که جامعه ای پر از آسیب خواهیم داشت. خداوند می فرماید اما شاکرا و اما کفورا، هر دو طرف را مطرح می کند. انسان بر اساس فطرت خودش به سمت کار شایسته خواهد رفت.

آقای دکتر صابری فتحی: این بحثی که دارید در مورد هدایت و ارشاد است که خداوند می فرماید و هدیناه النجدین، ولی با ارشاد فرق دارد. در هدایت راه را نشان می دهند. امروز یک سری چیزها بر مبنای لجاجت است چون طرف فکر می کند انتخاب ندارد می خواهد عکسش را انجام دهد و اختیار خودش را به رخ بکشد.

حجت الاسلام والمسلمین ابراهیمی: در بحث تربیت جنسی هم اگر آگاهی را با ترس همراه کنیم نتیجه عکس خواهد داشت.

آقای محمدی: من در روایات جستجوی چندین ساله داشتم در باره فایده های عفت چشم و از طرفی روایاتی هم در مورد زیانهای چشم چرانی داریم. اگر کسی عفت چشم را رعایت کند از

۱- انحرافات شدید ایمن می ماند

۲- آرامش روانی . من قل طرفه اراح قلبه

۳- رشد اخلاقی من قلت اطرافه حسنت اوصافه

۴- کشف حقایق ملکوتی غضا ابصارهم ترون العجایب

۵- چشیدن لذت عبادت و ایمان، کسی که چشم را از نامحرم حفظ کند خداوند لذت ایمان را به او خواهد چشاند

۶- همراهی با فرشتگان

اما زیانهای چشم چرانی را ده مورد آورده، مسائل اندازی بستگی دارد به مخاطب، ائمه ما به یک مخاطب فرمودند اگر عفت چشم را رعایت کنی به کجا خواهی رسید و به دیگری فرمودند اگر نگاه کنی دچار فلان عذاب خواهی شد. اما در مورد آموزش اندامهای جنسی در آموزه های دینی چنین چیزی نیست. روایاتی که در تربیت جنسی هست در وسائل الشیعه ۴۸۵۶ روایت فقط در کتاب النکاح وسائل الشیعه هست و در کتابهای دیگر به مناسبت پرداخته شده، کتاب الطهاره، دیگر در لباس مصلی، در کتاب حج پرداخته شده که اگر جمع آوری شود خیلی زیاد خواهد شد. با اینکه این مفاهیم نکات خیلی عجیبی را در بر می گیرد در عین حال آموزش اندام خصوصی به این صورت در روایت نیست. اگر به مبانی فقهی باور داریم که ائمه اطهار علم اولین و آخرین رادارند و تمام مسائل هدایتی را فرمودند در رابطه با آموزش اندام خصوصی مطلبی را بیان نکردند باید تبیین روانشناختی کرد که چرا، در حالی که در مسائل ریز تربیت جنسی ورود داشتند. نوع نگرش روانشناسان غربی به هستی و انسان متفاوت است. سؤال سوم، آیا انشای آیات از طرف پروردگار توام با نوعی حیا و توام با ایهام است. حتما ملاک تصمیم گیری در آموزش و انتقال پیامهای مربوط به امور جنسی می باشد. به هر حال عرب می فهمید لمستم النساء یعنی مباشرت با زنان، اگر در ترجمه آیه بگوئید لمس نکنید زنان را این ممکن است برای مخاطب فارسی زبان درک اشتباهی را در پی داشته باشد. نه، این لمستم النساء در زبان عرب کنائی بوده، الان هم کنائی تعبیر می شود. یا می فرماید تابشروهن، تابشرو از باب تفاعل است یعنی چسبیدن پوست به پوست

آقای دکتر سعیدی به هر حال از عبارت لمستم النساء آیا خداوند اراده فرموده که با زنان مباشرت نکنید یا لمس نکنید؟

مسئله بحث آمیزش است. پس کلام مودبانه بوده ولی باید مفهوم منتقل شده باشد به روشنی، مثلا مفسر منظور را بگوید. اگر بگوئیم "معنا" هم منتقل نشود که اتفاقی نیفتاده یعنی بالاخره معنا باید منتقل شود. اگر فقط معنای لمس افاده شود پیام الهی منتقل نشده است.

آقای محمدی: بحث ما آموزش به کودکان است. می گوئیم حتی در آموزش به بزرگان از الفاظ کنائی استفاده شده که آنهایی که به بلوغ جنسی نرسیدند مانند کودکان اصلا این را نمی توانند بفهمند.

آقای دکتر سعیدی: یکی از علمای ادبیات فارسی مقاله ای نوشته که چند سال پیش مطالعه کردم. می گوید چرا می نویسید ... سه نقطه همه می خوانید رحمه الله منتها می گوئید چون ممکن است این کلمه زیر پا قرار گیرد لذا

همه این را رحمه الله می‌خوانید. او معتقد بود همین سه نقطه را هم ننویسید چون خود نشانی است از الله، حالا حیای خداوند مانع نشده از انتقال روشن پیام به بزرگسال، خداوند پیام کاملا روشنی را داده است ولی مودبانه، نه اینکه از این جمله دریافت کنیم که گویا پیام خداوند نوعی ایهام داشته، اگر من و شما معتقدیم یک جاهایی از اندام بچه باید بیشتر مورد دقت قرار گیرد، مواظبت بیشتر شود، پس پیام باید روشن باشد، کسی با ادب مخالفت ندارد اما اینکه ما اشاره ای به اندام خصوصی نکنیم به نظر می‌رسد، پیام روشن نیست! بحث آقای باقری این بود در صورت اشاره نکردن به اندام، پیام روشن نیست یعنی سر و دست با اندام خصوصی یکسان فرض شده‌است.

آقای محمدی: چرا در آموزشهای مراقبتهای جنسی کودکان تا این اندازه باید با کنایه و در لفافه باید سخن گفت و آشکارا همه چیز را بیان نکنیم. من در پاسخ آوردم. به عنوان نمونه اگر فرزند انسان در محیط و شرایط خاص و نگران کننده بود شما می‌توانید برای پیشگیری از سوء استفاده جنسی از فرزند به شکل زیر عمل کنید. به عنوان نمونه در هنگام حمام کردن دست و پای فرزند را بشویید و بعد صابون را به خودش بدهید. اگر بیاییم این اندام خیلی را قشنگ تشریح کنیم چون بعضی اعتقاد دارند پدر و مادر باید در مقابل فرزند برهنه شوند.

آقای دکتر سعیدی: ما می‌خواهیم این پیام را به بچه برسانیم که دست تو با اندام پشت تو فرق می‌کند این پیام را چگونه به بچه ها می‌دهید؟

آقای قربانی پور: من خودم آنچه را دیدم در پسرها هیچ گاه این احساس ضرورت برای من ایجاد نشده که بخواهم به بچه ها به صراحت یا کنایه بگویم این قسمت از بدن تو خاص خودت است اجازه نده کسی به آن دست بزند، یا بچه ای را بازخواست کنم که چرا این کار را کرده است حریم خصوصی او بوده. از روش ریشه یابی یا مانع تراشی اتفاق استفاده کردیم. مثلا زنگ تفریح ما می‌بینیم بعضی از بچه ها که هوای بهار به آنها می‌رسد اینها به کول هم دیگر سوار می‌شوند، ما به او می‌گوییم تو که این کار را انجام می‌دهی اگر او با شدت به زمین برخورد کرده و بینی اش بشکند و یا زخمی شود چه خواهی کرد؟ یک بازی دیگر انجام دهید. برای اینکه حریمها از بین نرود این رفتار را اجازه می‌دهیم اصلاح کند تا در دروه نوجوانی قرار گیرد و در موقعیت و شرایط سنی خودش این را بتواند آموزش ببیند.

آقای دکتر سعیدی: پس شما پیامی را نمی‌دهید نه اینکه با حیا پیام می‌دهید. سؤال این بود چگونه می‌توانیم حریم خصوصی را با حیا مشخص کنیم؟

آقای دکتر صابری فتحی: من شنیدم در مدارس دخترانه معلمهای پرورشی بیشتر در این زمینه صحبت می‌کنند. یعنی این آگاهی‌ها را حتی در دهه ۶۰ و ۷۰ مطرح کرده و می‌گفتند وقتی در بیرون پسرها این طور عمل می‌کنند مواظب باش.. در مدارس دخترانه راهنمایی و دبیرستان یا حتی دبستان، معلمهای پرورشی یا تعلیمات دینی این آموزش را انجام می‌دادند. در مدارس پسرانه می‌بینید چون دو تا بچه هم سن و سال هستند و هر دو در کلاس اول دبستان یکی روی پشت دیگری سوار شده، این زیاد هدف جنسی ندارد ولی در سن بالاتر در کوچه و خیابان وضعیت آن تفاوت می‌کند.

آقای دکتر سعیدی: در مورد اصل تغافل ما می‌پذیریم ولی به عنوان پیشگیری آیا می‌توان در مدرسه این را گفت که جواب دادید در دبستان گفته نشود و ما اگر بخواهیم با حیا صحبت کنیم نمی‌توانیم پیام را برسانیم.

آقای محمدی: در روایات ما در این حد هست که امام کاظم علیه السلام دختر بچه را نگه داشتند و به بزرگترها خطاب نمودند دختر بچه را در آغوش نگیرید و نبوسید. آیا دختر بچه در سن شش سالگی چیزهایی را متوجه می‌شود؟ بله متوجه می‌شود. پیشنهاد ما این است که از همین واقعه و رفتار امام علیه السلام انیمیشن تهیه کنیم و به کودکان دبستانی نمایش دهیم، البته می‌توان پس از نمایش انیمیشن به ارزیابی کار هم پرداخت نمایش انیمیشن کومل که اندام خصوصی را برای تمام دانش آموزان نشان می‌دهد اشکال دارد.